

1. ΘΕΜΑ

Ανισοσύλλαβα ουσιαστικά

Αρσενικά σε -ας/-άδες, -ης/-ηδες, -ές/-έδες, -ούς/-ούδες

Θηλυκά σε -α/-άδες, -ού/-ούδες

Ουδέτερα σε -μα/-ματα, -ιμο/-ίματα

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

μπαμπάς/μπαμπάδες, βαρκάρης/βαρκάρηδες, καφές/καφέδες, παππούς/παπούδες

μαμά/μαμάδες, καφετζού/καφετζούδες

γράμμα/γράμματα, γράψιμο/γραψίματα

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

B ΚΕΓ, 1 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Κλίση ουσιαστικών

Γένος, αριθμός, πτώση

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

α) σχηματισμός ισοσύλλαβου πληθυντικού (ή γενικής ενικού, όπου είναι λάθος), υπό την πίεση της γενικής τάσης των αντίστοιχων ισοσύλλαβων (λ.χ., *οι βαρκάρες, οι αλεπές, του γράψιμου/γραψίμου*)

β) σχηματισμός του πληθυντικού χωρίς μετακίνηση τόνου σε όσα τονίζονται στην προπαραλήγουσα (λ.χ. *τα γράψιματα, τα αγάλματα*)

γ) σχηματισμός της γενικής πληθυντικού χωρίς μετακίνηση τόνου (λ.χ., *των γράμματων, των αγάλματων*)

δ) εσφαλμένη μετακίνηση τόνου (λ.χ. *των βαρκαρήδων, των μαμαδών*)

ε) εσφαλμένος σχηματισμός του ενικού (ξεκινώντας από τον πληθυντικό, λ.χ., *ο τενεκέδης, η αλεπούδα, το αγάλματο*).

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ενώ τα περισσότερα αρσενικά σε -ας και -ης και τα θηλυκά σε -α σχηματίζουν ονομαστική, αιτιατική και κλητική πληθυντικού σε -ες (και γενική σε -ων) με απλή αλλαγή της κατάληξης του ενικού, τα ουσιαστικά αυτής της κατηγορίας σχηματίζουν τις τρεις πτώσεις του πληθυντικού με την πρόσθεση μιας συλλαβής (-δες) και τη γενική σε (-δων). Έτσι, λ.χ.,

<i>ο μπαμπάς</i>	<i>οι μπαμπάδες</i>
<i>του μπαμπά</i>	<i>των μπαμπάδων</i>
<i>τον μπαμπά</i>	<i>τους μπαμπάδες</i>
<i>– μπαμπά</i>	<i>– μπαμπάδες</i>
<i>η μαμά</i>	<i>οι μαμάδες</i>
<i>της μαμάς</i>	<i>των μαμάδων</i>
<i>τη μαμά</i>	<i>τις μαμάδες</i>
<i>– μαμά</i>	<i>– μαμάδες</i>

Την ίδια διαδικασία της πρόσθεσης της συλλαβής -δες/-δων ακολουθούν και τα αρσενικά σε -ες και -ούς και τα θηλυκά σε -ού.

<i>ο παππούς</i>	<i>οι παπούδες</i>
------------------	--------------------

του παππού τον παππού – παππού	των παππούδων τους παππούδες – παππούδες
ο καφές του καφέ τον καφέ – καφέ	οι καφέδες των καφέδων τους καφέδες – καφέδες
η αλεπού της αλεπούς τη αλεπού – αλεπού	οι αλεπούδες των αλεπούδων τις αλεπούδες – αλεπούδες

Τα ουδέτερα αυτής της κατηγορίας σχηματίζουν πληθυντικό με την πρόσθεση μιας συλλαβής σε *-τα/-των*, αλλά επίσης και τη γενική ενικού σε *-ατος*:

το γράμμα του γράμματος το γράμμα – γράμμα	τα γράμματα των γραμμάτων τα γράμματα – γράμματα
το γράψιμο του γραψίματος το γράψιμο – γράψιμο	τα γραψίματα των γραψιμάτων τα γραψίματα – γραψίματα

Τα ουδέτερα της τελευταίας αυτής κατηγορίας λήγουν κανονικά σε *-σιμο*, *-ξίμο* ή *-ψίμο*.

Όπως φαίνεται και στα παραδείγματα, οι γενικότεροι κανόνες για τη μετακίνηση του τόνου εξακολουθούν να ισχύουν.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Είναι χρήσιμη η εξάσκηση της κλίσης των ουσιαστικών αυτής της κατηγορίας με συνοδεία επιθέτου, ώστε να γίνεται αντιληπτή η αντιστοιχία των καταλήξεων:

η ωραία μαμά – οι ωραίες μαμάδες

Επίσης χρήσιμες είναι και οι ασκήσεις μετασχηματισμών (π.χ. ενικού-πληθυντικού) που τα συνδέουν με άλλα ουσιαστικά ομαλότερων κλίσεων σε παρόμοιες συντακτικές θέσεις, λ.χ.:

*Διάβασα ένα γράμμα, ένα περιοδικό και ένα βιβλίο
Διάβασα δύο ...*

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

AT58: Συμφωνία στοιχείων μέσα στην ονομαστική φράση

AT26: Τονισμός ουσιαστικών και καταβιβασμός του τόνου

ΜΠ6: Νόμος της τρισυλλαβίας

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 61, 66, 75, 80-81, 94.